

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Veroniky Juříčkové, soudce Filipa Dienstbiera a soudkyně Jiřiny Chmelové v právní věci žalobce: **V. P.**, zastoupený Mgr. Daniele Holým, advokátem, sídlem Václavské náměstí 846/1, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 2. 2022, č. j. MPSV-2022/28497-911, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 3. 2024, č. j. 16 Ad 4/2022-26,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobce **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Danielu Holému, advokátu, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 1 573 Kč, která bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Úřad práce České republiky – krajská pobočka pro hlavní město Prahu (dále jen „úřad práce“) rozhodnutím ze dne 12. 1. 2022, č. j. 58501/22/AB, nepřiznal žalobci dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení, o jejíž přiznání žalobce požádal za období ode dne 30. 7. 2021 do 31. 12. 2021. Úřad práce v odůvodnění rozhodnutí zdůraznil, že nárok na příspěvek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu. Žalobce však k žádosti předložil smlouvu o ubytování v penzionu Chmelnice v období od 1. 7. 2021 do 1. 1. 2022, a proto nesplňuje podmínku nájemce bytu.

[2] Žalobce se proti rozhodnutí bránil odvoláním, které žalovaný rozhodnutím označeným v záhlaví tohoto usnesení zamítl a rozhodnutí úřadu práce potvrdil. Žalovaný nahlédnutím do katastru nemovitostí zjistil, že budova, v níž bylo žalobci poskytováno ubytování, je zapsána jako objekt občanské vybavenosti s nulovým počtem bytů. Dospěl k závěru, že pokoj č. 109/3, v němž byl žalobce ubytován a v němž žalobce sdílí sociální zařízení a kuchyňský kout společně s pokojem č. 109/2 nesplňuje definici bytu dle § 24

odst. 5 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Žalovaný současně konstatoval, že § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře omezuje okruh osob, které mohou získat příspěvek na bydlení, toliko na vlastníka nebo nájemce bytu. Zákonodárce tak vybral pouze některé z titulů užívání bytu. Dle žalovaného nelze dávku přiznat osobě, která užívá byt na základě smlouvy o ubytování. Žalovaný zároveň doplnil, že žalobcovu žádost bylo možné zamítnout také podle § 61 odst. 2 zákona o státní sociální podpoře, neboť k výzvě úřadu práce nedoložil evidenční list s rozepsanými položkami za jednotlivé služby. K námitkám týkajícím se žalobcova zdravotního stavu a invalidity nebylo možno dle žalovaného přihlížet, neboť zdravotní stav účastníka řízení se při posuzování nároku na příspěvek na bydlení nezkoumá.

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu, kterou Městský soud v Praze zamítl rozsudkem označeným v záhlaví. Městský soud ve shodě se žalovaným uzavřel, že žalobce byl v penzionu Chmelnice ubytován na základě doložené smlouvy o ubytování, a nejednalo se tak o vlastnický ani nájemní vztah. Žalobce dle městského soudu obývá pokoj v ubytovacím zařízení, který nenaplnňuje kritéria definice bytu, neboť se nejedná o místnost či soubor místností, které by stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňovaly požadavky na trvalé bydlení a byly k tomuto účelu užívání určeny podle stavebního zákona, případně byly zkolaudovány jako byt. Městský soud připomněl, že při hodnocení naplnění definice bytu žalovaný vycházel nejen z údajů obsažených v katastru nemovitostí, ale také ze smlouvy o ubytování doložené samotným žalobcem. Za takové situace nebylo dle městského soudu nutné obrátit se na stavební úřad za účelem vyžádání součinnosti k ověření účelu užívání žalobcem obývaných prostor. Městský soud proto dospěl ve shodě se správními orgány k závěru, že se jedná o ubytovací zařízení, u kterého se předpokládá toliko dočasné ubytování. Tomu v daném případě odpovídalo i uspořádání obývaných místností.

[4] K nedoložení evidenčního listu s rozepsanými položkami za jednotlivé služby k výzvě úřadu práce pak městský soud připomněl, že o následcích nedodání podkladů byl žalobce ve výzvě poučen. Městský soud se dále ztotožnil s odůvodněním žalovaného stran žalobcovy námitky týkající se Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Konstatoval, že právo na hmotné sociální zabezpečení je vždy vázáno na splnění zákonných podmínek, které však žalobce v tomto případě nesplnil.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku městského soudu kasační stížnost. Neztotožnil se se závěry městského soudu týkajícími se naplnění definice bytu dotčeným pokojem na ubytovně. K tomu s odkazem na komentářovou literaturu uvedl, že v případě, kdy je ubytování na ubytovně poskytováno za účelem uspokojování potřeby bydlení, právní vztah se řídí režimem nájmu bytu a požívá stejné právní ochrany. Výklad pojmu „byt“ obsažený v judikatuře Nejvyššího správního soudu dle stěžovatele přehlíží závazky plynoucí z Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, která ukládá státu zajistit těmto osobám přiměřené hmotné zajištění. Právě s ohledem na závazky vyplývající z této úmluvy je dle stěžovatele třeba odchýlit se od doslovného znění zákona a zachovat její (slovy stěžovatele) silný nepřímý účinek. Neposkytnutí příspěvku na bydlení osobám žijícím na ubytovnách stěžovatel označil za diskriminační, neboť stát nemá vytvořen systém sociálního bydlení, což označil za protiústavní i Ústavní soud. Správním orgánům a městskému soudu stěžovatel rovněž vytkl, že se nezabývaly tím, zda podal žádost o byt, s jakým výsledkem a zda bylo řízení o žádosti korektní. K nedodání evidenčního listu

pokračování

s rozepsanými náklady za jednotlivé služby stěžovatel podotkl, že takovou povinnost nemohl splnit, neboť se na ubytovnách žádné takové vyúčtování neposkytuje. K nemožné podmínce přitom nelze přihlížet. Stěžovatel rovněž zdůraznil, že smlouva o ubytování, která zajišťuje ubytovanému dlouhodobé bydlení, má charakter smlouvy nájemní, neboť plní stejný účel, a to zajišťovat bytovou potřebu uživatele. Městský soud se tedy měl řídit teleologickým výkladem než doslovným výkladem jazykovým. Zamítnutí žádosti stěžovatel u uvedených důvodů považoval za nepřipustný přepjatý formalismus.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti setrval na své dosavadní argumentaci.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[7] Podle § 104a odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), Nejvyšší správní soud odmítne pro nepřijatelnost kasační stížnost ve věci, v níž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, jestliže svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[8] Kritéria přijatelnosti kasační stížnosti Nejvyšší správní soud vymezil již v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, a uplatní se na všechny věci, ve kterých před krajským soudem rozhodl specializovaný samosoudce (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28, č. 4219/2021 Sb. NSS). Kasační stížnost je proto přijatelná v případech, k nimž se judikatura doposud nevyjádřila, v nichž existuje judikatura rozporná (nejednotná), nebo je potřeba učinit judikaturní odklon. Dále je kasační stížnost přijatelná rovněž v případech zásadního pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2021, č. j. 10 As 154/2021-23, nebo usnesení ze dne 27. 8. 2021, č. j. 9 As 144/2021-31).

[9] V souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu dospěl městský soud v napadeném rozsudku ke správnému závěru, že smlouva o ubytování v kontextu posuzování nároku na příspěvek na bydlení nezakládá nájemní vztah (shodně viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2023, č. j. 4 Ads 76/2022-29, které vycházelo mj. z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2011, č. j. 4 Ads 132/2010-96, usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 8. 2023, č. j. 10 Ads 11/2022-30, nebo ze dne 14. 3. 2024, č. j. 5 Ads 65/2022-27). Také důvodová zpráva k zákonu č. 252/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, jímž byl zákon o státní sociální podpoře doplněn právě o § 24 odst. 5 obsahující definici bytu, uvádí, že *„pouze vlastnictví nebo nájemní vztah k bytu bude i nadále zakládat nárok na příspěvek na bydlení. Jiné právní vztahy k bytu nebo bydlení v ubytovacích zařízeních a v jiných než obytných prostorech bude řešit pouze doplatek na bydlení ze systému pomoci v hmotné nouzi“* (Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR, sněmovní tisk č. 256/0, 7. volební období, 2013 - 2017, <https://psp.cz>).

[10] Nesplnění podmínky vlastnického nebo nájemního vztahu dle § 24 odst. 1 zákona o státní sociální podpoře pak již samo o sobě vylučuje možnost vyhovění stěžovatelově žádosti o dávku státní sociální podpory příspěvek na bydlení. Nebylo proto nutné se dále zabývat tím, zda pokoj v penzionu (ubytovně) splňuje zákonnou definici bytu či nikoli (shodně již výše označené usnesení č. j. 10 Ads 11/2022-30). Nejvyšší správní soud nicméně uvádí, že i v této otázce městský soud následoval judikaturu Nejvyššího správního soudu,

která se ustálila na závěru, že „pro naplnění definice bytu podle § 24 odst. 5 zákona o státní sociální podpoře nepostačuje, pokud je obytná místnost fakticky jako byt užívána. (...) Pro výplatu příspěvku je zapotřebí naplnění formální podmínky v podobě účelového určení užívání obytných místností k trvalému bydlení podle stavebního zákona či kolaudace těchto místností coby bytu (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 6. 2018, č. j. 9 Ads 253/2017-26, ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Ads 268/2017-28, ze dne 27. 3. 2019, č. j. 6 Ads 269/2018-17, nebo ze dne 18. 12. 2020, č. j. 5 Ads 83/2020-23). Na rozdíl od doplatku na bydlení (pomoc v hmotné nouzi) je tak příspěvek na bydlení (dávka státní sociální pomoci) vázán pouze na bydlení v bytě zkolaudovaném nebo určeném příslušným stavebním úřadem účelově k bydlení.

[11] Městský soud také správně konstatoval, že při hodnocení naplnění podmínek pro přiznání nároku na dávku státní sociální podpory se nezkoumá zdravotní stav žadatele. Z tohoto důvodu nelze v rozporu se zákonem přiznávat s přihlédnutím ke zdravotnímu postižení příspěvek na bydlení osobě, která nesplňuje zákonné podmínky. Totéž platí i ve vztahu k důvodům vedoucím k využití služeb ubytovny žadatelem. Ke stěžovatelem namítané diskriminaci pak Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 27. 8. 2015, č. j. 2 Ads 168/2015-32, uvedl, že „rozsah poskytování takového příspěvku nemá být absolutní a nemá dopadat na všechny osoby, kterým by mohl příspěvek pomoci. Ústavní pořádek jako takový nezaručuje žadatelům o příspěvek na bydlení ani určitou výši dávky, ani nárok na dávku jako takový (...) záleží na vůli zákonodárce, jak vymezí skupinu oprávněných osob z hlediska jejich sociálního statutu (tzn. dle výše příjmu, užívacího titulu k obývané nemovitosti apod.). Rozsah státní sociální podpory a vymezení okruhu osob, které mohou při splnění zákonných podmínek z podpory státu benefitovat, je tak především záležitostí sociální politiky státu, tedy prioritně moci zákonodárné, nikoliv moci soudní“.

IV. Závěr a náklady řízení

[12] Vzhledem k tomu, že městský soud rozhodl v souladu s ustálenou a jednotnou judikaturou a nepochybil při výkladu hmotného či procesního práva, Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[13] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 7 ve spojení s § 120 s. ř. s. K odmítnutí pro nepřijatelnost dochází na základě zjednodušeného věcného posouzení případu (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS), a proto je na místě rozhodnout o náhradě nákladů řízení podle úspěchu ve věci (viz již citované usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 9 As 83/2021-28). Žalobce (stěžovatel) neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému žádné náklady nad rámec obvyklé úřední činnosti nevznikly, náhrada nákladů řízení se mu tudíž nepřiznává.

[14] Stěžovateli byl usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2024, č. j. 6 Ads 126/2024-26, ustanoven k ochraně jeho práv zástupce Mgr. Daniel Holý, advokát. Podle § 35 odst. 10 část věty první za středníkem s. ř. s. platí v takovém případě hotové výdaje a odměnu za zastupování ustanoveného zástupce stát. Podle § 7 bodu 3 a § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), náleží ustanovenému zástupci stěžovatele odměna za jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu (písemné podání ve věci samé – doplnění kasační stížnosti) ve výši 1 000 Kč; a podle § 13 odst. 4

pokračování

advokátního tarifu náhrada hotových výdajů v paušální částce 300 Kč za jeden úkon právní služby, celkem tedy 1 300 Kč. Nejvyšší správní soud ustanovenému zástupci nepřiznal odměnu, kterou uplatnil za úkon právní služby v podobě převzetí a přípravy zastoupení. V případě ustanovení zástupce soudem je úkon spočívající v přípravě a převzetí zastoupení spojen (jako jeden úkon právní služby) s první poradou s klientem [§ 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu]. Uskutečnění porady se stěžovatelem však ustanovený zástupce v řízení o kasační stížnosti soudu nedoložil, a tedy soudu neprokázal.

[15] Ustanovený zástupce je plátcem daně z přidané hodnoty, odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů se proto zvyšují o částku 273 Kč odpovídající této dani. Celkem tedy Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů částku ve výši 1 573 Kč. K uhrazení této částky byla stanovena přiměřená lhůta jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. srpna 2024

Mgr. Ing. Veronika Juříčková
předsedkyně senátu